

Laidiens: 16.08.2006., Nr. 130

Ministru kabineta noteikumi Nr.637

Rīgā 2006.gada 1.augustā (prot. Nr.40 50.§)

Obligātās nekaitīguma prasības materiāliem un priekšmetiem, kas nonāk saskarē ar pārtiku

Izdoti saskaņā ar Pārtikas aprites uzraudzības likuma 10.panta pirmo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1.Noteikumi nosaka obligātās nekaitīguma prasības materiāliem un priekšmetiem, kas nonāk saskarē ar pārtiku (turpmāk – materiāli un priekšmeti).

2. Vispārīgās prasības materiāliem un priekšmetiem, kas nonāk saskarē ar pārtiku, nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 27.oktobra Regula (EK) Nr.1935/2004 par materiāliem un izstrādājumiem, kas paredzēti saskarei ar pārtikas produktiem, un par Direktīvu 80/590/EEK un 89/109/EEK atcelšanu (turpmāk – regula Nr.1935/2004).

3.Lai izmantotu materiālu un priekšmetu ražošanā vielas, kas nav minētas šajos noteikumos, ievēro regulas Nr.1935/2004 9.pantā noteikto procedūru, iesniedzot iesniegumu Pārtikas un veterinārā dienesta Pārtikas centrā. Materiālu un priekšmetu atbilstību šo noteikumu prasībām kontrolē Pārtikas un veterinārais dienests.

4.Epoksiatvasinājumu lietošanas ierobežojumi materiālos un izstrādājumos, kas paredzēti saskarei ar pārtikas produktiem, noteikti Komisijas 2005.gada 18.novembra Regulā (EK) Nr.1895/2005 par dažu epoksiatvasinājumu lietošanas ierobežojumiem materiālos un izstrādājumos, kas paredzēti saskarei ar pārtikas produktiem.

II. Plastmasas materiāli un priekšmeti

5. Plastmasas materiāli un priekšmeti ir materiāli un priekšmeti, kā arī to detaļas, kas sastāv tikai no plastmasas vai ir izveidoti no diviem vai vairākiem savstarpēji saistītiem tikai no plastmasas veidotiem slāņiem.

6.Plastmasas ir organiski makromolekulārie savienojumi, ko polimerizācijā, polikondensācijā, polipievienošanā vai citos līdzīgos procesos iegūst no molekulām ar mazāku molekulmasu vai iegūst, ķīmiski pārveidojot dabīgās makromolekulas. Šādiem makromolekulārajiem savienojumiem var pievienot citas vielas vai preparātus. Par plastmasu neuzskata:

- 6.1. pārklātu vai nepārklātu reģenerētas celulozes plēvi;
- 6.2. elastomērus un dabisko un sintētisko kaučuku;
- 6.3. ar plastmasu modificētu vai nemodificētu papīru un kartonu;

6.4.virsmas pārklājumus, kas iegūti no parafīna sveķiem (arī no sintētiskajiem parafīna sveķiem) vai no mikrokristāliskajiem sveķiem un minēto sveķu maisījumiem vai minēto sveķu un plastmasas maisījumiem;

6.5. jonu apmaiņas sveķus;

6.6. silikonus.

7.No plastmasas materiāla vai priekšmeta virsmas laukuma viena kvadrātdecimetra pārtikā drīkst migrēt ne vairāk kā 10 miligrami tā sastāvdaļu (kopējā migrācijas robeža). Tomēr kopējā migrācijas robeža nedrīkst būt lielāka par 60 miligramiem kilogramā pārtikas šādos gadījumos:

7.1. tilpnēm, kuru tilpums ir 0,5–10 litru;

7.2. priekšmetiem, kurus var piepildīt, bet kuriem nav iespējams noteikt saskares virsmas laukumu ar pārtiku;

7.3. vākiem, blīvēm, aizbāžņiem un līdzīgām aizdarēm.

8.Plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā ir atļauts izmantot šo noteikumu 1.pielikumā minētās izejvielas un 2.pielikumā minētās piedevas, ievērojot attiecīgos ierobežojumus un specifiskācijas, kā arī šo noteikumu 11. un 15.punktā minētās vielas. Ja kādas izejvielas vai piedevas Ķīmijas referatīvā žurnāla informatīvā dienesta reģistrā minētais numurs neatbilst tās ķīmiskajam nosaukumam, tad vērā tiek ņemts ķīmiskais nosaukums. Ja kādas izejvielas vai piedevas Ķīmijas referatīvā žurnāla informatīvā dienesta reģistrā minētais numurs neatbilst Eiropas tirdzniecībā esošo ķīmisko vielu reģistrā minētajam numuram, tad vērā tiek ņemts izejvielas vai piedevas Ķīmijas referatīvā žurnāla informatīvā dienesta numurs.

9. Bakteriālas fermentācijas procesā iegūtie produkti, ko izmanto saskarē ar pārtiku, noteikti šo noteikumu 3.pielikumā.

10. Izmantojot materiālu un priekšmetu ražošanā piedevas, kuras Latvijā atļauts lietot kā pārtikas piedevas vai aromatizētājus, ražotāji nodrošina, lai to migrācija pārtikas produktā nesasniegtu daudzumu, kuram ir tehnoloģiska funkcija gala produktā, vai nepārsniegtu normatīvajos aktos par pārtikas piedevām un aromatizētājiem noteiktos daudzumus. Izplatot šādus materiālus un priekšmetus vairumtirdzniecībā, tiem pievieno ražotāja izsniegtu deklarāciju.

11. Plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā atļauto izejvielu sarakstā (1.pielikums) ietvertas makromolekulāro vielu sintēzes procesā izmantojamās vielas, kā arī modificētu makromolekulāro vielu ražošanā izmantojamās dabiskās vai sintētiskās makromolekulārās vielas, ja to sintēzei nepieciešamie monomēri vai citas izejvielas nav ietvertas minētajā sarakstā, un dabisko vai sintētisko makromolekulāro vielu modificēšanā izmantojamās vielas.

12. Plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā atļauto izejvielu sarakstā (1.pielikums) nav ietvertas šādas plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā atļautās vielas:

12.1. skābju, fenolu vai spirtu alumīnija, amonija, kalcija, dzelzs, magnija, kālija un nātrija sāļi (arī dubultsāļi un skābie sāļi). Jēdziens "... skābe(-es), sāls(-i)" sarakstā lietots, ja atbilstošā brīvā skābe nav sarakstā minēta;

12.2.savienojumi, kas var atrasties gala produktā izmantoto vielu piemaisījumu, reakciju starpproduktu un noārdīšanās produktu veidā;

12.3. oligomēri un dabiskās vai sintētiskās makromolekulārās vielas un to maisījumi, ja to sintēzes monomēri vai izejvielas ir ietvertas sarakstā;

12.4. plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā atļauto izejvielu maisījumi;

12.5. skābju, fenolu vai spirtu cinka sāļi (arī dubultsāļi un skābie sāļi). Šīm sāļu grupām īpatnējā migrācijas robeža (SML) ir 25 miligrami kilogramā (ko izsaka kā cinku) pārtikas vai pārtikas aizstājēja. Šis pats cinka ierobežojums attiecas uz tām vielām, kuru nosaukumā ir vārdi "... skābe(-es), sāls(-i)", kas ir sarakstos, ja atbilstošā brīvā skābe nav sarakstā minēta.

13. Ja plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā atļauto izejvielu sarakstā (1. pielikums) vielai kā atsevišķam savienojumam ir dots arī vispārējs apzīmējums, tad uz minēto vielu attiecas atsevišķajam savienojumam noteiktie ierobežojumi.

14. Plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā atļautās piedevas, to skaitā polimērās piedevas (polimēri, prepolimēri un oligomēri, kurus var pievienot plastmasām to tehnisko īpašību nodrošināšanai, bet kurus vienus pašus bez citiem polimēriem nevar izmantot par gatavo materiālu vai priekšmetu galveno sastāvdaļu), noteiktas šo noteikumu 2. pielikumā. Attiecīgās piedevas izmanto šādi:

14.1. pievieno plastmasai, lai sasniegtu noteiktu tehnisku rezultātu gala produktā. Minētās piedevas paliek gala produktā;

14.2. nodrošina piemērotu polimerizācijas vidi.

15. Plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā atļauto piedevu sarakstā (2. pielikums) nav ietvertas šādas plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā atļautās piedevas:

15.1. vielas, kuras tieši ietekmē polimēru veidošanās procesu, krāsvielas un šķīdinātāji;

15.2. skābju, fenolu vai spirtu alumīnija, amonija, kalcija, dzelzs, magnija, kālija un nātrija sāļi (arī dubultsāļi un skābie sāļi). Jēdziens "... skābe(-es), sāls(-i)" sarakstā lietots, ja atbilstošā brīvā skābe sarakstā nav minēta;

15.3. vielas, kuras var atrasties gala produktā izmantoto izejvielu piemaisījumu, reakciju starpproduktu vai noārdīšanās produktu veidā;

15.4. plastmasas materiālu un priekšmetu ražošanā atļauto vielu maisījumi;

15.5. skābju, fenolu vai spirtu cinka sāļi (arī dubultsāļi un skābie sāļi). Šīm sāļu grupām īpatnējā migrācijas robeža (SML) ir 25 miligrami kilogramā (ko izsaka kā cinku) pārtikas vai pārtikas aizstājējā. Šis cinka ierobežojums attiecas uz vielām, kuru nosaukumā ir vārdi "... skābe(-es), sāls(-i)", kas ir sarakstos, ja attiecīgā brīvā skābe nav sarakstā minēta.

16. Plastmasas materiāli un priekšmeti, kuru sastāvā ir šo noteikumu 12.2., 12.3., 12.4., 15.3. un 15.4. apakšpunktā minētās vielas, atbilst obligātajām nekaitīguma prasībām. Specifikācijas atsevišķām šo noteikumu 1., 2. un 3. pielikumā minētajām vielām ir noteiktas 4. pielikumā.

17. Plastmasas materiālu un priekšmetu sastāvdaļu migrācijas noteikšanu pārtikā vai pārtikas aizstājējā (turpmāk – migrācijas tests) veic saskaņā ar šo noteikumu 5. pielikumu konkrētiem plastmasas materiāliem vai priekšmetiem vai to analogiem. Ja nav iespējams noteikt attiecīgā plastmasas materiāla vai priekšmeta sastāvdaļu migrācijas līmeni pārtikā, migrācijas līmeni nosaka pārtikas aizstājējos.

18. Migrācijas testus veic apstākļos, kas atbilst reālajiem vai paredzamajiem attiecīgā plastmasas materiāla vai priekšmeta vai tā daļas lietošanas apstākļiem, kā arī nodrošina migrācijas testu veikšanu visstingrākajos apstākļos.

19. Migrācijas testa beigās analītiski nosaka no attiecīgā plastmasas materiāla vai priekšmeta vai tā daļas migrējušo vielu kopējo daudzumu pārtikā vai tās aizstājējā (kopējā migrācija) vai vienas vai vairāku no attiecīgā plastmasas materiāla vai priekšmeta vai tā daļas migrējušo vielu daudzumu pārtikā vai tās aizstājējā (īpatnējā migrācija).

20. Salīdzinot migrācijas testu rezultātus, pārtikas aizstājēju īpatnējais svars tiek nosacīti pieņemts par vienu. Migrējušās vielas miligrami vienā litrā pārtikas aizstājēja skaitliski atbilst migrējušās vielas miligramiem vienā kilogramā pārtikas.

21. Šo noteikumu 1. un 2.pielikumā minētās īpatnējās migrācijas robežas izteiktas miligramos kilogramā. Attiecīgās robežas var izteikt arī miligramos kvadrātdecimetrā:

21.1. tilpnēm, kuru tilpums ir mazāks par 0,5 litriem vai lielāks par 10 litriem;

21.2.plastmasas materiāliem, kurus nevar uzpildīt vai kuriem nevar noteikt attiecību starp materiāla virsmas laukumu un ar attiecīgo materiālu saskarē esošās pārtikas daudzumu (piemēram, loksnēm, plēvēm). Minētajos gadījumos attiecīgās īpatnējās migrācijas robežas, kas izteiktas miligramos kilogramā, jādala ar 6 (konvencionālu konversijas faktoru), lai izteiktu tās miligramos kvadrātdecimetrā.

22. Plastmasas materiāli un priekšmeti atbilst obligātajām nekaitīguma prasībām, ja migrācijas testos iegūtie rezultāti nepārsniedz kopīgās migrācijas robežu vairāk nekā:

22.1.20miligramu kilogramā vai 3miligrami kvadrātdecimetrā– migrācijas testos, kur izmantota rektificēta olīveļļa vai tās aizvietotāji;

22.2.12miligramu kilogramā vai 2miligrami kvadrātdecimetrā– migrācijas testos, kur izmantoti citi pārtikas aizstājēji.

23. Migrācijas testus veic saskaņā ar šo noteikumu 5.pielikumu, ievērojot šādus nosacījumus:

23.1.izmantojami šo noteikumu 5.pielikuma II nodaļā minētie pārtikas aizstājēji un III nodaļā minētie migrācijas testa apstākļi;

23.2.ja tehnisku iemeslu dēļ nav iespējams izmantot šo noteikumu 5.pielikuma II nodaļā minēto pārtikas aizstājēju D, izmanto šo noteikumu 5.pielikuma IV nodaļā minētos tauku aizvietotājus (šķīdinātājus);

23.3.šo noteikumu 5.pielikuma V nodaļā noteiktos alternatīvos testus izmanto, ja ir izpildīti attiecīgie nosacījumi;

23.4. šo noteikumu 23.1., 24.2. un 24.3.apakšpunktā minētajos gadījumos ir pieļaujams:

23.4.1. samazināt veicamo migrācijas testu skaitu, ja apstākļi, kuros veikti attiecīgie testi, saskaņā ar zinātniskajiem pētījumiem ir atzīti par visstingrākajiem;

23.4.2. neveikt migrācijas testu, ja ir pārliecinoši pierādījumi, ka jebkuros paredzamajos plastmasas materiāla vai priekšmeta lietošanas apstākļos migrācijas robežas nevar būt pārsniegtas.

24. Vinilhlorīda monomēra daudzums materiālos un priekšmetos nedrīkst būt lielāks par 1 miligramu kilogramā. Vinilhlorīda migrācija no plastmasas materiāliem un priekšmetiem pārtikā nav pieļaujama. Vinilhlorīda migrāciju no plastmasas materiāliem un priekšmetiem pārtikā kontrolē, izmantojot metodi, kuras noteikšanas robeža ir 0,01 miligrami kilogramā.

25. Vinilhlorīda monomēra daudzumu materiālos un priekšmetos, kā arī iespējamo vinilhlorīda migrāciju pārtikā nosaka laboratorijā, kas akreditēta atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025:2005 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības" prasībām pārtikas ķīmijas jomā. Analīzes veic, izmantojot šo